

1848

Latvijas laaspulku organizācija

Fonds Nr 1848

vēsturiskā uzziņa

Vēsturiskā izziņa

I

Mazpulku kustības rašanās saistāma ar 1929. gada 8.novembri, kad Ezerē nodibinājās pirmais Latvijas mazpulks. Mazpulku ideja aizgūta no līdzīgām organizācijām citur pasaulē - ASV, Skandināvijā u.c. Šīs idejas iedzīvinātājs Latvijā ir Dr. Kārlis Ulmanis. Mazpulki ir lauksaimnieciska rakstura jaunatnes ārpuskolas izglītības organizācija ar mērķi - apvienot valstiski un nacionāli domājošo jaunatni, ieaudzināt jaunajā paaudzē tēvzemes mīlestību, stingru nelokāmu raksturu, pareizu darba izpratni.

Laika posmā no 1929.līdz 1940.gadam Latvijā nodibinājās un darbojās 1289 mazpulki ar 44,2 tūkstošiem dalībnieku. Līdz 1935. gadam mazpulki atradās Latvijas Lauksaimniecības Centrālbiedrības pārziņā, bet no 1935.gada līdz 1940. gadam - Latvijas Lauksaimniecības kameras pārziņā. 1934.gada 1.jūnijā par mazpulku virsvadoni kļuva Ministru prezidents Dr. Kārlis Ulmanis. Mazpulki pastāvēja pie katras pamatskolas, vidējās mācību iestādes. Līdz 1940. gadam izveidojās plaši sakari ar ASV, Skandināvijas u.c. valstu mazpulkiem (4 H Club). 1931.gada 15.februārī sāka iznākt žurnāls "Mazpulks" domu apmaiņas veicināšanai starp mazpulkiem, bet 1936.gadā 1.jūlijā žurnāls "Vadītājs", kas bija domāts mazpulku vadītājiem. Līdz ar 1940.gada okupāciju mazpulku kustība tiek likvidēta.

1991.gada 14.februārī Latvijas Mazpulku organizācija tiek atjaunota (notiek Latvijas Mazpulku organizāciju pārstāvju sapulce, kurā pieņem organizācijas statūtus), un līdz 1993.gada martam tā atrodas Latvijas Lauksaimnieku savienības pārziņā. 1993.gada 16.aprīlī Mazpulku organizācija noformējās par pastāvīgu sabiedrisku organizāciju un 13.maijā tika reģistrēta Latvijas Tieslietu ministrijā (reģistrācijas apliecības numurs SO-0974).

Mazpulku organizācija ir arī dalīborganizācija Latvijas Jaunatnes Padomē.

1993.gadā tiek pieņemti jauni organizācijas statūti. Atbilstoši statūtiem mazpulku darbību vada un koordinē ievēlētā Republikas mazpulku Padome. Rajonos un pilsētās mazpulku darbu vada un koordinē rajonu un pilsētu mazpulku padomes. 1991.gadā tika atjaunots arī mazpulku karogs, himna, formas tērps. Mazpulku organizācija uztur sakarus ar ārzemēm (ASV, Skandināviju u.c.), kā arī ir nodibināta cieša sadarbība ar Latvijas Republikas Izglītības, kultūras un zinātnes ministrijas Jauno dabas draugu centru "Saules dārzs", kur ir arī mazpulku juridiskā adrese.

Galvenie darbības virzieni - augkopība, lopkopība, mājturība, mājsaimniecība, rokdarbi, tehnikas apgūšana, folkloras materiālu vākšana, novadu vēstures un ģeogrāfijas pētīšana, apkārtējās vides un dabas aizsardzība, dabas resursu saprātīga un saimnieciska izmantošana. Mazpulki rīko ražojumu un darbu skates - izstādes, konkursus, nometnes, dažāda veida lauksaimniecības darbu sacensības. Līdz 1993.gada vasarai atjaunoti 96 mazpulki ar 1665 dalībniekiem.

II

Saskaņā ar līgumu Nr.1/57 starp Latvijas Valsts arhīvu un Latvijas Mazpulku organizāciju, 1994.gada 21. martā valsts glabāšanā tika nodoti neaprašīti dokumenti- 377 lapas un 3 grāmatas- par Latvijas mazpulku organizāciju, kas ietvēra lietas par 1991.- 1993. gadu. 1996.gada jūnijā I.Kļaviņa uzsāka fonda aprakstīšanu, ko 1996.gada augustā pabeidza Politiski represēto personu un trimdas dokumentu daļas darbinieks D.Āzens. Tika veikta dokumentu vērtības ekspertīze, lietu aprakstīšana un sistematizēšana. Aprakstā Latvijas Mazpulku organizācijas dokumenti sakārtoti šādā secībā:

- Reģistrācijas dokumenti,
- Mazpulku padomes dalībnieku saraksts, amata pienākumu apraksts, apliecības, anketas,
- Organizācijas pārstāvju kopsapulču protokoli, mazpulku biedru sapulču protokoli, mazpulku padomes sēžu protokoli,
- Mazpulku organizācijas programmas, instrukcijas, prospekti, apkārtraksti, atskaišu paraugi,

Organizācijas sarakste,
 Latvijas Lauksaimnieku savienības līdzpriekšsēdētāju A.Bērtuļa un
 J.Iesalnieka rīkojumi, sūtot Mazpulku organizācijas darbiniekus
 komandējumos,
 Raksti laikrakstiem "Lauku Avīze" un "Neatkarīgā Cīņa" un
 žurnālam "Lauku Dzīve" par Mazpulku organizācijas darbību,
 Latvijas Lauksaimnieku savienības mazpulku vadītāja Jāņa Ruško
 izdevumi.

Neapraķstīto lietu apraķstīšana notika 1996.gada jūlijā un augustā.
 Tika veikta dokumentu vērtības ekspertīze, lietu apraķstīšana un
 sistematizēšana. Apraķstīšanas rezultātā tika izveidots 1.apraķsts ar 15
 lietām par 1991.- 1995.gadu. Lietas sistematizētas pēc nomināli
 hronoloģiskā principa. Fondam sastādīta vēsturiskā izziņa.

Dokumentu sastāvs ir nepilnīgs, taču paredzēta dokumentu
 papildināšana.

Vēsturiskajā izziņā izmantoti I.Kļaviņas sagatavotie materiāli.
 Izziņu sastādīja Politiski represēto un trimdas dokumentu daļas
 vec. referents:

D. Āzens D.Āzens

23.08.1996.

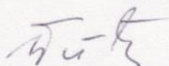
Vēsturiskās izziņas turpinājums

II

1997.gada 30.jūnijā Latvijas Mazpulku organizācijas padomnieks J.Ruško nodeva LVA 375 dokumentus. To sakārtošanas rezultātā tika izveidots apraksta turpinājums ar divdesmit vienu lietu. Galvenokārt, šī dokumentu pakete sastāv no 1994.gada līdz 1997.gadam izveidojušās sarakstes, darba plāniem un atskaitēm un informatīvajiem materiāliem.

Lietu sakārtošana notika 1998.gada novembrī. Lietas sistematizētas pēc nomināli hronoloģiskā principa.

Vēsturisko izziņu sastādīja
Nevalstisko organizāciju un
privātuzņēmumu daļas vecākā inspektore

I.Tūtere

~~Šinī lietā 3 (trīs)
_____ numurētas lapas.~~

~~1998. g. «12» janvārī
LVA arhivists K. Silina~~

Šinī lietā 4 (četrās)
_____ numurētas lapas

1998. g. «14» decembrī
LVA arhivists Biura